

INSTRUKCE PRO TAZATELE

Úvod:

Případové studie UP je součástí výzkumného projektu „Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti. Projekt byl schválen v rámci vládního výzkumného programu Moderní společnost a její proměny. Hlavním cílem projektu je zkoumat český trh práce a politiku zaměstnanosti z hlediska jejich očekávaných proměn, a to zejména s ohledem na připravovaný vstup do EU, v kontextu mezinárodních vazeb. Bezprostředním zadavatelem projektu je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Výzkumný projekt představuje velmi komplexní analýzu. Je rozdělena do 4 relativně samostatných výzkumných aktivit:

1. Celková zaměstnanost (celkový fond nabídky práce v kvantitativním vyjádření)
2. Vzdělanostní a kvalifikační úroveň pracovní síly
3. Nezaměstnanost a základní trendy politiky trhu práce
4. Institucionální předpoklady politiky trhu práce v ČR. (případové studie)

Na realizaci projektu se podílejí tři výzkumné organizace. Jsou to FSS MU Brno, VUPSV Praha a Národní vzdělávací fond Praha. Koordinátorem celého projektu je Prof. Dr. Tomáš Sirovátka CSc.

Případové studie:

Cíle a základní výzkumná otázka:

Jaké personální, situační, organizační a institucionální předpoklady a faktory v podmínkách českých služeb zaměstnanosti podporují (souvisí s) individuální, adresné a komplexní přístupy ke klientům? Základní závisle proměnnou je tedy chování referentů UP (front-line pracovníků UP) v interakci s klienty. Mezi nezávisle proměnné patří spektrum vlastností

1. personálních (profesní kvalifikace, pracovní orientace, délka pracovních zkušeností, věk, existence pracovních autorit)
2. spojených s pracovní situací poskytování služeb klientům, (počet klientů, variabilita chování klientů – typologie klienta, role front line pracovníků při poskytování služeb – sebezpečí pracovníků, komplexnost pracovní situace, důvěra pracovník-klient, informační podpora pracovníka, způsob komunikace pracovník-klient, způsob komunikace pracovník-pracovník)
3. vlastnosti organizačního prostředí UP (organizační a personální stabilita, kreativita, partnerství spolupracujících subjektů, jasná a vyhraněná hodnotová orientace, věk a velikost organizace, dostatek finančních zdrojů, poměr financování výkonných složek organizace, schopnost přijímat riziko, organizační vůdcovství)
4. vlastnosti politiky zaměstnanosti a trhu práce. (jasná programová vize, dostupná metodika intervencí, struktura a průběh financování programů.)

Ve výzkumu je důležité zachytit a objasnit zejména konkrétní konfigurace vztahů mezi závisle a nezávisle proměnnými, působícími v organizačním prostředí UP. Relativně komplexní rozkrytí konfigurací faktorů působících na individuální a komplexní služby klientům umožňují **případové studie úřadů práce** jako výzkumná strategie využívající

několika výzkumných metod a technik, soustředěných na jeden problémový okruh či výzkumnou jednotku.

Metody a techniky sběru dat:

V rámci případových studií úřadů práce budou použity čtyři rozdílné metody a techniky sběru dat:

- (A) analýza dokumentů, statistik a databázových výstupů UP
- (B) strukturovaný dotazník organizační kultury (metoda škálování)
- (C) kvalitativní rozhovory s front-line pracovníky UP
- (D) skupinový rozhovor s klienty UP

Tazatelská činnost:

Činnost tazatelů bude spočívat ve vedení rozhovorů (C) , (D).

Pro **kvalitativní rozhovory (C)** budou mít k dispozici následující dokumenty:

1. Dotazník a záznamový arch
2. Instrukce pro tazatele
3. Seznam respondentů
4. Tazatelský průkaz

Výběr respondentů:

Mezi jednotlivými UP bude prováděn kvótním výběrem, který zachovává přibližný poměr respondentů ke všem front-line pracovníkům UP (30 – 40%) a současně rozlišuje mezi poradenskými a převážně zprostředkovacími pracovníky. V rámci jednotlivých UP je výběr náhodný, za použitím abecedního seznamu pracovníků jako výběrové opory. Tazatelé dostávají již hotový seznam respondentů, které mají kontaktovat.

Role tazatele:

V průběhu dotazování mají tazatelé za úkol:

1. Přesvědčit a motivovat pracovníky ke spolupráci
2. Dbát na přesný záznam smyslu výpovědi respondenta do záznamových archů (Viz. Závnik tazatelů)

Délka rozhovoru:

40 až 60 min.

Navázání kontaktu:

1. prokázat totožnost, mít připraveno tazatelské oprávnění, představit se
2. domluvit hodinu a situaci dotazování, která bude respondentovi vyhovovat
3. odpovědi na pravděpodobné úvodní dotazy:
 - a) Kdo výzkum organizuje?
 - Výzkum organizuje Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně společně s VUPSV v Praze.
 - b) Proč dotazujete právě mě?
 - UP byly vytypovány statisticky na základě reálné situace na regionálním trhu práce začátkem roku.
 - Do rozhovorů byly náhodně vybírání pracovníci oddělení zprostředkování,

poradenství a trhu práce (kontakt se zaměstnavateli)

- c) Jak je zaručena anonymita průzkumu?
- Řešitelé osobně zaručují, že všechny informace, které v rozhovoru poskytnete, budou důvěrné. Tzn., že nikdo na pracovišti i mimo pracoviště nebude mít možnost spojit informace, které poskytnete, s Vaším jménem.
 - Tazatelé jsou k mlčenlivosti zavázáni pracovní dohodou.
- d) Jak budou informace dále využity?
- Agregované a sumarizované výsledky výzkumu mají podle objednávky Ministerstva práce a sociálních věcí sloužit pro návrhy změn řízení a organizace práce v rámci veřejných služeb zaměstnanosti. Jde o první systematické a přitom nezávislé posouzení podmínek poskytování služeb zaměstnanosti v ČR.

Odmítnutí spolupráce:

Pracovníci budou instruováni od svých nadřízených, že ve stanoveném období bude na UP probíhat sběr dat v rámci výzkumu podmínek poskytování služeb zaměstnanosti. Budou informováni o tom, že bude dobré, když k tazatelům projeví vstřícnost. V ojedinělých případech se však může stát:

- a) respondent při prvním kontaktu rozhovor odmítne
- informovat o tom, že respondenta dotazování příliš časově nezatíží
 - Položit otázku, za jakých podmínek by byli ochotni spolupracovat
 - Nabídněte, že přijdete v jinou část pracovního dne, v jiný termín atd.
- b) respondent není dlouhodobě přítomný na pracovišti (nemoc, školení atd.)
- při nejbližší příležitosti informovat určenou osobu (P. Horák, J. Winkler)
 - pokračovat v dotazování s dalším respondentem na seznamu

Kontakt na řešitelský tým:

FSS MU v Brně

Katedra sociální politiky a sociální práce

Gorkého 7

602 00 Brno

Koordinace terénního šetření Mgr. Pavel Horák tel: 541615220, mobil:

e-mail: horak@fss.muni.cz

Koordinace institucionální analýzy úřadů práce Dr. Jiří Winkler, PhD. Tel. 541615225, mobil 604 535062, e-mail: winkler@fss.muni.cz

Evidence:

- Na každém záznamovém archu je nadepsána kolonka pro váš podpis a datum rozhovoru, kterou po rozhovoru vyplňte.
- Vést vlastní evidenci o realizovaných rozhovorech, nelze však provádět změny v seznamu respondentů bez konzultace s koordinátorem.
- Přepsat záznam rozhovoru na PC podle vzorové formy.